

тетраплоїдних рослин можна відрізнити від диплоїдних.

За кількістю хромосомного набору, вид ромашки лікарської розрізняють з диплоїдним набором хромосом ($2n = 18$) і тетраплоїдним набором хромосом ($4n = 36$), на які впливає низка відмінних вегетативних ознак. Внутрішній діаметр суцвіть диплоїдної ромашки варіює між 5,0 і 9,6 мм, у тетраплоїдної – 8,5 і 11,95 мм. Довжина язичкових квітів диплоїдної форми ромашки лікарської становить 20,0 – 31,8 мм, а ширина 2,0 – 4,0 мм, у тетраплоїдної спостерігалися відповідні розміри: 27,0 – 39,0 мм і 3,0 – 5,0 мм, трубчасті квіти тетраплоїдних рослин мають жовтуватий колір майже під час всього цвітіння, в той час як квіти диплоїдних рослин набувають коричневий відтінок наприкінці цвітіння.

За літературними джерелами англійських селекціонерів, найбільш розповсюдженими сортами, є: Підмосковна, Manzana (4x), Lazur (4x), Bisabolol, Manzanilla, Bodegold (4x), Bohemia

(2x), Bona (2x), Goral, Camoflora (2x), Degumill (2x), Robumille (4x), Zloty Lan (4x), Азулена (2x), Перлина Лісостепу (4x).

З використанням багаторазового родинно-групового добору створено високопродуктивний сорт ромашки лікарської – Перлина Лісостепу, який внесено до Реєстру сортів, призначених до поширення в Україні.

За ідеальних умов сировина повинна походити із відтворювального джерела, доступного для моніторингу, що на практиці найбільш повно і гарантовано здійснюється за вирощування продукції конкретних сортів з чітко визначеними параметрами якісних показників, за умови дотримання сортової технології вирощування в даному регіоні. Виведені нові продуктивні сорти цієї культури із підвищеним вмістом БАР не лише широко використовуються у фітотерапії, народній медицині, а служать ЛРС для створення нових і виготовлення традиційних препаратів на основі рослинної сировини (суцвіття).

УДК 631.527: 635.611

Палінчак О.В., старший науковий співробітник відділу селекції та технології вирощування овочевих і баштанних рослин Дніпропетровська дослідна станція Інституту овочівництва і баштанництва НААН України
E-mail: Orytnoe@i.ua

ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ГЕТЕРОЗИСНОЇ СЕЛЕКЦІЇ ДИНИ ЗВИЧАЙНОЇ

В галузі овочівництва за останні роки досить помітною стала чітка тенденція переходу великих іноземних насінневих корпорацій на створення гетерозисних гібридів. Скорочення дослідниками програм створення сортів базується на можливості гетерозисної селекції швидко реагувати на мінливість споживчих ринків в різних країнах, синтезуючи переважно лінії, а на їх основі рекомбінуючи перспективні гібриди. Наразі, на поточний рік дозволено до широкого використання 17 сортів та 61 гібрид дині звичайної різних груп стиглості, серед них лише один середньоранній гібрид ‘Дніпро’ – вітчизняної селекції. Отже, створення гетерозисних гібридів дині є перспективним та інноваційно-містким напрямом селекційних досліджень.

Мета роботи полягала у створенні конкурентоздатних високоврожайних високоякісних гетерозисних гібридів дині звичайної для Степу та Лісостепу України.

Дослідження проводили у ДДС ІОБ НААН у 2011–2021 рр. Досліди закладали згідно з існуючими методиками в овочівництві і баштанництві. Методи досліджень: польові (обліки, спостереження), лабораторні, статистичні.

В результаті науково-дослідної роботи створено нові гетерозисні гібриди дині звичайної, які відрізняються сукупністю цінних господарських ознак та властивостей.

Гібрид дині ‘Заграва’ – ранньостиглий, починає достигати на 66 добу при періоді плодо-

ношення 14 діб. Вирощування цього гібриду забезпечує високий рівень урожайності: загальна – 14,6 т/га (+ 3,2–5,0 т/га, або 28,7–52,1% до аналогів), товарна – 13,3 т/га (+ 3,0–4,7 т/га, 29,1–54,7%); товарність – 91%. Середня маса товарного плоду становить 1,04 кг (+0,25–0,39 кг), у плодах міститься розчинної сухої речовини – 8,7%, загального цукру – 5,0%, аскорбінової кислоти 29,0 мг/100 г. Дегустаційна оцінка 8,3 бали.

Гібрид дині ‘Пісня’ також відноситься до ранньої групи стиглості – 63 доби, період плодоношення – 25 діб. Гібрид перевищує аналог як за рівнем загальної врожайності – 24,9 т/га (+ 8,7 т/га, або 53,7%), так і товарної врожайності – 24,0 т/га (+ 8,4 т/га, 53,8%), товарність – 97%. Середня маса товарного плоду – 1,32 кг (+ 0,38 кг), вміст розчинної сухої речовини – 8,6%, загального цукру – 6,7%, аскорбінової кислоти 27,0 мг/100 г. Дегустаційна оцінка 8,5 бали.

Представлені гібриди середньостійкі до поширених хвороб (7 балів, на рівні аналогів), посухо- та жаростійкі, придатні для перевезення та недовготривалого зберігання. Гібриди рекомендовані в доповнення до існуючих зареєстрованих сортів для Степу та Лісостепу України. Сортова агротехніка – загальноприйнята для даних зон. Основний напрям використання продукції – для споживання у свіжому вигляді.